

Nu tändas tusen juleljus

Medan Niklas rörde runt i spaghettkastrullen och vände på korvskivorna i stekpannan nynnade han med i julsångerna som strömmade ut ur radion. En vecka kvar till första advent och redan blev de attackerade av julmusik från alla kanaler. Men det gjorde inget, Niklas gillade julen och gladdes åt söndagen då det var första advent.

”Pappa!” Elin, deras åttaåriga dotter kom inspringandes i köket. Hon halkade på mattan som korvade ihop sig likt ett dragspel som trycktes ihop och ryckte Niklas i tröjan.

”Ta det lugnt Elin”, sa han utan att se på henne.

”Men pappa, jag vill berätta något. Men lyssna då!”

”Mm.” Han rörde vidare i spaghettin och såg hastigt på Elin.

”Vi sålde ju ljus idag, du vet för skolan, och när vi ringde på dörrklockan, ja eller snarare knackade med dörrgrejsen, vid det där gråa huset du vet”, Elin drog ett djupt andetag och fortsatte sin svada medan Niklas tog fram ett durkslag och hällde över spaghettin.

”... och då, gav han oss ljus som han själv hade gjort. Jättetjocka röda ljus som luktar lite konstigt pappa.”

”Jaha, vad snällt.” Korvskivorna hade blivit en aning brända. Han hällde upp dem i en liten skål och hoppades att ingen skulle se det som var bränt.

”Han bad oss dela ut hans ljus till alla våra vänner.” Elin hoppade upp och ner och bubblade vidare. ”Han sa att vi skulle ...”

”Vilken snäll, gammal man. Kan du säga till Axel att maten är klar?”

Elin sprang iväg och Niklas ställde spaghettin på bordet i samma stund som dörren öppnades och Karin, Niklas fru, kom hem.

Både Axel och Elin rusade ut i hallen, stojandes och skrattandes, och slängde sig i Karins famn så hon tappade handväskan i golvet.

”Kom nu, maten är klar.” Han kunde inte låta bli att vara en aning avundsjuk över barnens glädje när Karin kom hem. Det var ju han som såg till att maten stod på bordet nästan varje kväll, hämtade dem från fritids och såg till att de hade rena kläder. Karin, hon kom hem, pussades och kramades och fick sen läsa bok för dem innan de skulle sova.

”Hej.” Karin gav honom en puss på kinden innan hon satte sig vid bordet. ”Hur har din dag varit?”

”Jodå, du vet, det vanliga. Jag ...”

”Mamma, mamma vet du vad? Farbrorn i det grå huset gav oss jättefina stearinljus!”

Niklas försjönk i tankar medan Elin berättade för Karin om ljusen.

Barnen hade äntligen somnat efter en extra god natt saga. Niklas och Karin satt i soffan och såg på TV. Karin växlade kanal från nyheterna till Sex and the city.

”Vilken idioti.” Niklas kände sig obekväm med de heta sexscenerna och reste sig från soffan. ”Jag går till arbetsrummet en stund.”

Karin nickade utan att se på honom, tog upp mobiltelefonen och försjönk i en chatt med någon väninna.

Niklas var egenföretagare och jobbade hemifrån som grafiker. Han tände lampan över ritbordet och knäppte på den lilla radion. Julmusikerna smekte hans öron och han nynnade med i diverse kända julmelodier medan han skissade på en flyer åt en redovisningsbyrå.

*Och över stad och land i kväll
går julens glada bud,
att född är ... Herr ... man,
vår Frälsare och Gud.*

Radion sprakade och sången hackade. Niklas hoppade till när han tyckte sig höra en skrovlig mansröst bland skaran av barn som sjöng *Nu tändas tusen juleljus*. Men det var nog bara den dåliga mottagningen som fått rösterna att låta så.

Radion knastrade till och tystnade sen helt. Jaha, där tog batterierna slut. Niklas såg på klockan och insåg att han jobbat i nästan två timmar. Karin hade nog lagt sig för länge sen.

Med en sista blick på sitt verk, släckte han lampan och gick mot dörren. Han hoppade till när radion gav ifrån sig ett högt knastrande och vände sig om. Lampan på radion, som visade att den var på, lös kraftigt för att sedan långsamt slockna som om den var kopplad till en dimmer.

Niklas vaknade till med ett kvävt skri av en mardröm. Kudden var fuktig så han vände på den, flyttade sig närmare Karin, som mumlade i sömnen, och försökte somna om.

Tassande steg fick honom att lystra ut i mörkret. Fniss och spring av barnfötter. Niklas halvsov och var för trött för att orka gå upp och kolla vad busungarna gjorde. De skulle lida för det imorgon om de inte sov.

En doft retade honom och hans näsa. Jag kanske borde gå upp? Men innan han hann göra realitet av sina tankar föll han i djup sömn.

Första advent

Köket doftade av pepparkakor. Barnen satt vid bordet med varsitt glas mjölk och åt av de nybakade pepparkakorna. Karin hade något event med jobbet och hade för första gången inte varit med dem och bakat pepparkakor.

Barnen viskade till varandra och såg ibland på honom med underliga blickar.

”Vad är det?” frågade Niklas. ”Varför ser ni på mig sådär?”

De skrattade och sprang med ens från bordet. Lämnade smulor och glas med halvt urdrucken mjölk kvar.

Niklas suckade och tog bort glaset. Innan han torkade bort smulorna satte han på köksradion och lyssnade på nyheterna. Adventsljuset fladdrade till som om det blåste någonstans ifrån. Niklas rös till och blåste ut det. När nyheterna byttes mot julmusik kände han sig bättre till mods.

När han gick förbi Axels rum hörde han sång och fnitter. En konstig doft som påminde honom om något fick honom att stanna upp. Kom den från Axels rum? Han knackade på dörren.

”Axel och Elin! Vad gör ni där inne?”

Fnittret och sången tystnade. Doften kände starkare och huvudet kändes tungt.

Dörren till Elins rum öppnades och hon kikade ut.

”Vad då? Jag gör läxor”, sa hon och såg honom med en mörk blick.

”Men ... jag hörde dig ju inne hos Axel”, sa han och öppnade dörren till Axels rum.

Pojken satt på golvet och ritade. Han tittade upp på Niklas och log.

”Vem pratade du med förut?”

”Ingen, jag är helt ensam här”, svarade Axel och fnissade till.

Niklas såg på teckningarna på golvet och kände för andra gången denna kväll hur han rös. På bilderna kunde man skönja en man som var helt mörklädd. Det enda färgglada var ett tjockt rött ljus som han höll i handen.

”Men Axel, kan du inte måla lite trevliga julbilder istället. Farmor skulle nog bli jätteglad om hon fick en teckning av dig.”

Pojken nickade och tog fram en röd krita som han höll upp mot Niklas.

”Fint. Det blir bra.”

Han hade lagt sig och sov oroligt. Mitt i natten vaknade han till och tyckte sig höra tassande steg igen. När han märkte att Karins säng fortfarande var tom, misstänkte han att hon kommit

hem och nu tassade för att inte väcka honom. Han log när han la sig tillrätta igen och somnade.

Nästa gång han vaknade var det av sången *Nu tändas tusen juleljus*. Den sjöngs av en mörk, sträv stämma. Förskräckt satte han sig upp och var nära ett skri när han såg Elin stå framför sängen. I händerna, som hon höll sträckta framför sig, höll hon ett tjockt, rött ljus som brann. Doften från ljuset spred sig i sovrummet och fick det att snurra i hans huvud. Flickans ögon stirrade på honom och munnen hade ett brett grin.

”Elin, vad ... Du vet att ni inte får tända ljus själva.” Niklas reste sig ur sängen med en hastig blick på klockradion. Nästan tre. Var är Karin?

När han vände sig mot Elin igen var hon borta. Doften av ljuset hade lagt sig som en tung parfym i rummet. Niklas rusade bort mot vardagsrummet där han såg att Karin sov i soffan. Allt var mörkt och inte ljud hördes förutom Karins snusande från soffan.

”Elin?” viskade Niklas. ”Var är du?”

Han gick bort till flickans rum och tryckte försiktigt ner handtaget. När han öppnade dörren och gick in, såg han att Elin låg i sin säng. Inte en skymt av ett rött ljus eller ens doften av brinnande stearinljus. Hade han drömt allt?

Andra advent

*Du stjärna över Betlehem,
o, låt ditt milda ljus
få lysa in med hopp och frid
i He ... mans hus!*

Niklas sträckte på sig i sängen. Han kände en lätt huvudvärk som förmodligen berodde på allt för mycket glögg han intagit kvällen innan hemma hos goda vänner. De hade besökt Anders och Jessica och deras barn, som var klasskompisar till Elin och Axel. Barnen hade lekt bra, nästan för bra när han tänkte efter, för det hade ofta varit alldeles tyst från barnrummet. Ibland hade ett mummel hörts och någon av barnen hade förvrängt rösten för det lät som en knarrig, gammal gubbe.

Niklas vände sig mot Karin vars nakna skuldra stack fram under täcket. Han flyttade sig närmare och smekte hennes axel och arm.

”Hm, jag vill sova”, mumlade Karin och flyttade sig bort från honom.

Niklas suckade. På senaste tiden alltid samma sak. Ingen närhet, ingen sex. Men kanske hon var utarbetad? Lika bra att gå upp och koka kaffe.

När han kom ut köket stannade han upp i dörröppningen. På bordet stod två, tjocka, röda ljus som var tända. Hade barnen varit uppe och tänd dem? Men var kom de ifrån? Elins babblande för någon vecka sen dök upp i hans minne. Någon om en man som gett dem ljus. Med ens kröp kalla kårar som isande vatten ner för ryggraden och han gick bort till Elins rum med raska kliv. Utan att knacka slet han upp dörren.

”Elin, du vet att ni inte får använda tändstickor och tända ljus utan lov.”

Elin som tydligen sovit, satte sig upp och gnuggade sig i ögonen.

”Vad är det pappa? Du skrämde mig. Jag har inte tänt några ljus.”

Niklas rusade bort till Axels rum. Nu var han faktiskt rätt irriterad på att barnen betedde sig så underligt. Konstiga röster, olydiga och att de tagit emot saker från en människa de inte känner. Det fick vara slut med det här nu.

Även Axel såg nyvaken ut. Håret stod åt alla håll och han var nära gråten när Niklas störtade in i hans rum och härjade om de tända ljusen.

”Jag har inte tänt några ljus”, gnällde han och gäspade stort.

Doften som spreds ut i hallen från ljusen i köket var tung och fick hans ögon att rinna.

Väl i köket stannade han åter igen i dörröppningen. Ljusen var borta, på bordet stod den vanliga adventsljusstaken och inte ett ljus var tänt.

Tredje advent

Han frös. Fy vad han frös. Skakande letade han efter filten som låg vid fotändan av sängen och skrek till han såg vad som stod vid sängens gavel. Både Elin och Axel stod där, men varsitt tjockt ljus i händerna som var framsträckta. Blickarna stirrade mörkt mot honom och de flinade. Men inte ljud hördes från dem.

Niklas huttrade, fick tag i filten och svepte den om sig.

”Elin och Axel. Sluta genast upp med det där. Lucia har redan varit och ni får inte tända ljus själv, hur många gånger ska jag behöva säga det?”

Han tog sig upp ur sängen på stela, kalla ben. Fötterna kändes orörliga mot det kalla golvet och han svårt att gå.

Barnen vände sig om och sprang ut ur sovrummet. Deras skratt ekade, som om de var i en stor sal, och de nakna fötternas trippande lät som om de sprang på ett gammalt trägol. Sen

blev det helt tyst igen. Som om de stannat upp och väntade på honom. Tysta utan att andas eller ens ge ifrån sig ett fniss.

”Hörni det här är inte roligt. Ni vet väl att tomten inte kommer med julklappar till barn som inte är snälla. Vill ni inte ha några julklappar?”

Tystnaden i hallen var så tjock att det susade i hans öron. Ett högt knastrande från arbetsrummet fick honom att hojta till. Radion gick igång och spelade *Nu tändas tusen juleljus*. En barnkör sjöng men rösterna ändrade sig från ljusa till mörka och raspiga.

”Vad i ...?”

Han gick till arbetsrummet och förväntade sig att se barnen där. De hade säkert startat radion och gömde sig nu bakom en av de långa gardinerna. Så som de brukade när de lekte kurragömma. Men de var inte där.

*I varje hjärta armt och mörkt
sänd du en stråle blid,
en stråle av ... rma ... s kärleks ljus
i signad juletid!*

Ett ljus fladdrade till på skrivbordet. Ett rött, tjockt ljus. Doften spred sig likt eld i torr halm och det flimrade framför Niklas ögon. Texten till julsången verkade anpassad och rösten, för nu var det bara en röst, som sjöng lät som den kom ur en gammal trattgrammofon.

Innan Niklas hann fram till radion segnade han ner på golvet och föll i någon slags konstig dvala.

”Du kanske borde gå till doktorn?” Karin hade hittat Niklas på golvet i arbetsrummet och väckt honom. Förvirrad och med en dunkande huvudvärk hade han satt sig upp och gned sig i ögonen.

”Ljusen, de där förbannade ljusen! De måste bort härifrån.”

”Vilka ljus?”

”Ja det som t.ex. står på mitt arbetsbord. Det som fick mig att svimma i natt.”

Karin reste sig och gick bort till arbetsbordet. Hon lyfte på några pappershögar och tidningar men skakade sen på huvudet.

”Här finns inget ljus.”

Niklas reste sig mödosamt upp och stirrade mot skrivbordet.

”Alltså nu får det vara slut på det här dumheterna. Har du sagt till barnen att de ska skoja med mig? Det håller på att gå över styr.”

”Jag vet inte vad du pratar om. Har du kanske slagit i huvudet ordentligt? Vi har inte planerat något bus mot dig. Om du menar ljusen som barnen fått så ligger de i en låda i Elins rum, orörda och oanvända. Jag var själv där i morse när jag väckte henne och såg dem.”

Karin stöttade Niklas medan de gick ut köket där det doftade av nybryggt kaffe och saffransbullar. Han satte sig tungt vid köksbordet och tog tacksamt emot den kopp som Karin räckte honom.

Medan han åt sin saffransbulle stirrade han ut i vardagsrummet och hoppade till när han såg barnen som stod bakom soffan och stirrade rakt mot honom. Ögonen verkade nästan som döda, oseende, men ändå var det som om blickarna borrade sig in i honom, in i hans själ.

Han höjde handen och pekade.

”Vad är det?” sa Karin och vände sig om.

Niklas blinkade och i nästa sekund var barnen borta.

”Vad pekar du på?”

”Barnen, de stod där. Bakom soffan.”

”Vad snackar du om? Barnen är hos Anders och Jessica vet du väl? De blev hämtade i morse. Först ska de ju på julmarknad och sen skulle de laga julgodis hemma hos dom. Har du glömt det?”

”Men ... de stod ju bakom soffan.”

”Niklas jag måste tala med dig ... Jag vill lämna dig.”

”Du vill vad? Lämna mig? Hemma idag? Ja det går bra, jag har inte slagit i huvudet om du tror det.”

”Nej, nej, jag vill skiljas.”

Niklas såg på Karin och kunde inte ta in det hon sa. Han reste sig och vankade runt i köket. Stannade i dörröppningen till hallen där hennes väskor redan stod packade.

”Men det är ju julafton om en vecka. Du kan väl inte lämna oss nu? Vi måste ju prata om det här.”

Karin reste sig, höllde ut resten av kaffet i vasken och gick ut i hallen. Hon tog på sig skorna och tog sin kappa.

”Nej, det finns inget att prata om. Jag har bestämt mig. Du får skilsmässopapprena från min advokat. Barnen kan stanna hos dig, jag flyttar till Paris. Huset där jag ska bo, ja hos mannen jag träffat, är fyllt av antikviteter, målningar och värdefulla föremål. Så du förstår nog. Där finns ingen plats för dom.”

Niklas ögon grumlades när han såg hur Karin tog upp sina väskor, öppna dörren och gick ut.

Han satte sig vid köksbordet igen. Drack kaffet, som nu var kallt, och stirrade tomt framför sig. Där satt han, märkte inte att det hann bli både lunch och eftermiddag, tills telefonen ringde.

”Hej pappa. Vet du ...” det var Elin. ”Vet du pappa. Vi träffade Herman på julmarknaden. Och vet du, Linn och Robert får gå hem till honom och stöpa ljus. Snälla pappa, får vi också det?”

”Ja jo”, var det enda han fick fram.

”Tack pappa! Vi ses ikväll.”

”Men ... vem är Herman?” frågade han i en tyst telefonlur. Elin hade redan lagt på. Radion i köket sprakade igång trots att den varit avstängd under flera dagar. Samma julvisa om och om igen men texten verkade inte vara den riktiga.

*Nu tändas tusen juleljus
på jordens mörka rund,
och tusen, tusen stråla ock
på Hermans djupblå grund.*

*Och över stad och land i kväll
går julens glada bud,
att född är He ... man...
vår stöpare och ljus.*

Märklig text det där. Och vem är Herman?

När barnen kom hem hade han, trots sorgen efter Karin, lyckats laga till köttbullar och makaroner.

”Pappa! Titta så fina ljus vi har gjort!” ropade Axel och Elin unisont när de rusade in i köket.

Niklas höll just på att hälla upp köttbullar och såg i periferin hur de sträckte fram fyra, tjocka, röda ljus mot honom. Han tappade stekpannan så köttbullarna flög runt i hela köket och ryckte ljusen ur barnen händer.

”Vi ska inte ha några tjocka, röda ljus här hemma. Förstått!” vrålade han och slängde ljusen i soptunnan. ”Mamma är borta och vi ska inte ha några röda ljus, inga alls!”

Barnen sprang ut ur köket och drämde igen sina dörrar så fönsterna skallrade. Niklas knöt ihop soppåsen och bar ut den.

På natten vaknade Niklas av att han svettades. När han försökte somna om hörde han samma sång som spelats i radion under dagen. Barnen sjöng. De kom in rummet och stannade vid sänggaveln med de röda ljusen sträckta framför sig, blickarna tomma och kalla.

”Nej, nej nej! Låt mig slippa denna mardröm!” kved Niklas, la kudden över huvudet och tryckte den hårt mot öronen. Han knep ihop ögonen för att slippa se det röda skenet från ljusen. Och lyckades på något vis, till slut, somna.

Julafton

De hade ätit julmat, sett på Kalle Anka och öppnat julklappar. Trots att Karin inte var hos dem längre, hade han njutit av dagen. Barnen hade blivit glada över sina julklappar och satt nu med dem runt sig medan de åt choklad och såg på en Disneyfilm.

Julölen gjorde sig påmind så Niklas reste sig ur soffan och gick till toaletten. När han suttit där en stund märkte han det hade blivit tyst utanför. Inget ljud från TV: n och inget från barnen.

”Elin! Axel! Vad gör ni?”

Ytterdörren slog igen och samtidigt kände han en doft, som han vid det här laget kände allt för väl igen, sippra in genom toalettdörren. Han reste sig hastigt och drog upp byxorna. När han slog upp dörren slog doften emot honom som en stormvind. Hela lägenheten var fylld av tjocka, röda, tända ljus. Doften låg tjock som Londons dimma i lägenheten och det kändes som att gå in i en vägg av tung parfym. Niklas rusade bort mot balkongdörren för att släppa in luft, men hur han än ryckte och slet i handtaget fick han inte upp den. Ute på gatan såg han hundratals barn som gick på rad, alla med ljus i händerna. De följde en gammal man som gick först, mörklädd och med ett ljus i handen. De sjöng *Nu tändas tusen juleljus*. Sången ekade i hans huvud.

Medan han sakta sjönk ner, yr av doften och sången försökte han ropa på hjälp. Men rösten bar inte. Det sista han såg innan han slocknade helt, var Axel och Elin som vänt sina döda blickar mot honom och de flinade brett.